

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jiřího Muchy a soudců Vladimíra Kůrky (soudce zpravodaje) a Jana Musila ve věci ústavní stížnosti stěžovatele Statutárního města Olomouce se sídlem v Olomouci, Horní nám. 1, zastoupeného JUDr. Leošem Viktorinem, advokátem se sídlem v Olomouci, Riegrova 12, proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2007, č.j. 20 Cdo 2055/2006-79, t a k t o:

Ústavní stížnost se odmítá.

O d ů v o d n ě n í :

Ve včas podané ústavní stížnosti, vycházející z ustanovení § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), stěžovatel navrhl, aby Ústavní soud zrušil v záhlaví označené rozhodnutí dovolacího soudu, jelikož je přesvědčen, že mu byla upřena ústavně zaručená práva, jmenovitě že jím došlo k porušení čl. 4 Ústavy České republiky (dále jen "Ústavy"), podle kterého jsou základní práva a svobody pod ochranou soudní moci.

Z procesního spisu se podává, že Okresní soud v Olomouci usnesením ze dne 26. 7. 2005, č. j. 47 E 107/2004-41, zamítl návrh stěžovatele (oprávněného) na nařízení výkonu rozhodnutí vyklizením povinné Drahomíry Holíkové z označeného bytu do zajištěné bytové náhrady a Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci usnesením ze dne 27. 1. 2006, č. j. 40 Co 1229/2005-59, rozhodnutí soudu prvního stupně jako věcně správné potvrdil (§ 219 o. s. ř.). Oba soudy založily svá rozhodnutí na závěru, že zajištěný byt neodpovídá kritériím náhradního bytu ve smyslu ustanovení § 712 odst. 2, věty první, obč. zák., na který má povinná podle podkladového rozhodnutí právo; splňuje pouze podmínku ubytování na dobu neurčitou, ale podle velikosti a vybavení bytu nezajišťuje lidsky důstojné bydlení nájemkyně a členů její domácnosti. Protože lhůta k plnění (vyklizení) běží od zajištění bytové náhrady, k čemuž nedošlo, není, uvedl odvolací soud, exekuční titul vykonatelný.

O dovolání stěžovatele rozhodl Nejvyšší soud v záhlaví uvedeném usnesením tak, že je podle ustanovení § 243b odst. 5, věty první, a § 218 písm. c) o. s. ř. jako nepřipustné [§ 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.] odmítl, neboť shledal, že dovoláním otevřené právní otázky nejsou zásadního právního významu, jelikož soudy přijaté řešení je souladné s názory, jež jsou v soudní praxi ustálené.

Nejvyšší soud uvedl, že odvolací soud se při výkladu § 343 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 712 odst. 2, věty první, obč. zák. "rozhodnými kritérii (kvalita, vybavenost, poloha, počet osob, jež mají byt vyklidit, finanční náročnost související s dluhem na nájemném ve vyklizovaném bytě) zabýval a z těchto hledisek také oba byty porovnal", pročež v dovolání obsažená oponentura nemůže vést k úsudku, že jeho závěry "objektivně - z pohledu logického nebo věcného - nemohou (vůbec) obstát". S odkazem na svá předchozí rozhodnutí (usnesení ze dne 31. 1. 2002, sp. zn. 20 Cdo 2141/2000, uveřejněné ve Sbírce soudních

rozhodnutí a stanovisek 7/2002 pod č. 46, usnesení ze dne 28. 6. 2001, sp. zn. 20 Cdo 2021/99, a rozsudek ze dne 27. 10. 1999, sp. zn. 20 Cdo 1827/99, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 7/2000 pod č. 45) pak vysvětlil, že námitka změny poměrů povinné není efektivně uplatnitelná ve vykonávacím řízení, ale výhradně v řízení podle části třetí občanského soudního řádu [na podkladě § 80 písm. c) o. s. ř.], a připomenul rovněž (ve shodě s usnesením Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2002, sp. zn. 20 Cdo 535/2002, uveřejněném v časopise Soudní judikatura 4/2003 pod č. 67), že rozpor s dobrými mravy ve smyslu § 3 odst. 1 obč. zák. nemůže být založen "aktem aplikace práva" (rozhodnutím soudu), nýbrž pouze "výkonem práv a povinností v hmotněprávních vztazích".

Obsahové těžiště ústavní stížnosti, resp. její relevantní části, spočívá v námitce z nesprávného výkladu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., který ve věci stěžovatele podal Nejvyšší soud; stěžovatel je naopak přesvědčen, že jím podané dovolání směřovalo proti rozhodnutí zásadního významu proto, že je "v rozporu s hmotným právem". V důsledku toho "důvodně předpokládal", že se dovolací soud bude zabývat "komplexně" jeho požadavky, zejména aby bylo vyloženo, z jakého důvodu nabízená bytová náhrada nezajišťuje lidsky důstojné bydlení, ačkoli byla bez jakýchkoli pochybností kolaudována jako byt a "v minulosti sloužila k přidělení bytové náhrady ve zcela konkrétních soudních sporech". Namísto toho se podle stěžovatele dovolací soud omezil na "formální a neurčité právní hodnocení", jež "náležité vyhodnocení všech dovolacích důvodů" očividně postrádá.

Ústavní soud je podle čl. 83 Ústavy soudním orgánem ochrany ústavnosti a tuto svoji pravomoc vykonává mimo jiné tím, že ve smyslu čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod [srov. též ustanovení § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

Jestliže ústavní stížnost směřuje proti rozhodnutí vydanému v soudním řízení, není samo o sobě významné, je-li namítána jeho věcná nesprávnost; Ústavní soud není součástí soustavy obecných soudů a není ani povolán k instančnímu přezkumu jejich rozhodnutí. Jeho pravomoc je založena výlučně k přezkumu z hlediska dodržení ústavněprávních principů, tj. zda v řízení (rozhodnutím v něm vydaným) nebyly dotčeny předpisy ústavního pořádku chráněná práva nebo svobody jeho účastníka, zda řízení bylo vedeno v souladu s ústavními principy, a zda je lze jako celek pokládat za spravedlivé. Ústavněprávním požadavkem též je, aby soudy vydaná rozhodnutí byla řádně, srozumitelně a logicky odůvodněna. Jinak interpretace podústavního práva je svěřena soudům obecným a k případnému sjednocování jejich rozhodování je povolán Nejvyšší soud. Ústavní soud ve své rozhodovací činnosti mnohokrát výslovně konstatoval, že postup v občanském soudním řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, výklad jiných než ústavních předpisů, jakož i jejich aplikace při řešení konkrétních případů, jsou záležitostmi obecných soudů.

Jde-li o výklad a aplikaci předpisů obecného práva, lze je hodnotit za protiústavní, jestliže nepřipustně postihuje některé ze základních práv a svobod, případně pomíjí možný výklad jiný, ústavně konformní, nebo je výrazem

zjevného a neodůvodněného vybočení ze standardů výkladu, jež je v soudní praxi respektován (a představuje tím nepředvídatelnou interpretační libovůli), resp. je v rozporu s obecně sdílenými zásadami spravedlnosti.

Oproti očekáváním stěžovatelky protiústavnost v uvedeném smyslu v její věci dovést nelze.

Dovolací soud se právem soustředil k hodnocení, zda napadeným rozhodnutím nebyla posuzována právní otázka, jež dosud jím nebyla řešena nebo je odvolacími soudy či dovolacím soudem řešena odlišně, resp. zda posouzení dovoláním otevřených právních otázek je způsobilé generalizujícího judikatorního přesahu, sledujícího usměrnění (sjednocení) soudní praxe vůbec.

Ve vazbě na ustálenou judikaturu Ústavního soudu je pak vhodné zaznamenat, že usnesení dovolacího soudu, jímž dovolání bylo odmítnuto jako nepřipustné, je rozhodnutím deklaratorní povahy, které autoritativním způsobem konstatuje neexistenci práva stěžovatele podat dovolání (např. viz nálezy Ústavního soudu ze dne 3. 2. 1994, sp. zn. III. ÚS 40/93, N 6/1 SbNU 47); předmětem ústavní stížnosti směřující proti takovému usnesení dovolacího soudu je jen případná denegatio iustitiae, a nikoliv samotné subjektivní právo stěžovatele.

Ústavní soud v usnesení ze dne 23. 8. 1995, sp. zn. III. ÚS 181/95, U 19/4 SbNU 345, konstatoval, že za rozhodnutí "po právní stránce zásadního významu" nutno považovat zejména ta, která se odchylují od ustálené judikatury nebo přinášejí judikaturu novou, a to s možným dopadem na rozhodování soudů v obdobných případech. Posouzení "zásadního významu" právní stránky případu je věcí nezávislého soudního rozhodnutí, jež z této povahy není předmětem přezkumu ze strany Ústavního soudu. Přesněji řečeno, úvahu dovolacího soudu, zda se jedná o otázku zásadního právního významu, není Ústavní soud oprávněn přezkoumávat, jestliže - se zřetelem k jeho logickým a odůvodněným myšlenkovým konstrukcím - nejde o projev svévole (srov. nálezy sp. zn. III. ÚS 40/93, usnesení ve věcech sp. zn. III. ÚS 116/94, IV. ÚS 573/01, III. ÚS 280/03, I. ÚS 319/03, příp. II. ÚS 644/04).

O protiústavnost - ve smyslu uvedené "svévole" - však v případě ústavní stížností napadeného usnesení dovolacího soudu zjevně nejde.

Ustanovení § 343 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 712 odst. 2, věty první obč. zák. poskytuje soudu relativně široký prostor pro individuální uvážení; vyložit klíčové pojmy (viz jmenovitě pojem "byt, který podle velikosti a vybavení zajišťuje lidsky důstojné ubytování nájemce a členů jeho domácnosti") nelze zpravidla zcela abstraktně a úplně, resp. objektivně verifikovatelně.

Nejvyšší soud především (výstižně) zaznamenal, že pro úsudek o nesprávnosti odtud vycházejícího právního závěru (ve smyslu stanovení, zda je předmětný byt adekvátní náhradou či nikoli) je určující, zda pro něj coby rozhodné nebyly (odvolacím soudem) použity znaky, jež mu jsou objektivně irelevantní nebo mu dokonce obsahem či účelem protirečí, anebo že ty, jež byly použity, jsou ve svém souhrnu neúplné, a jiné, rovněž relevantní, byly opomenuty, případně že byl jejich význam zjevně vadně poměřen.

Stěžovatel v ústavní stížnosti ani netvrdí, že rozhodnutí odvolacího soudu trpělo tímto deficitem, a že proto dovolací soud nedostál své přezkumné povinnosti. Nejvyššímu soudu - pouze - vytýká, že měl "vyložit, z jakého důvodu nabízená bytová náhrada nezajišťuje lidsky důstojné bydlení nájemce". Toho však nebyl povinen, jestliže postačilo poměřit nižšími soudy vyslovené (a aplikované) právní názory z hlediska jejich souladu s relevantními a stabilizovanými názory soudní praxe, pakliže mohl dospět k závěru, že zde významné odchylky není.

Stěžovatelem požadovaný výklad podal v odůvodnění svého usnesení soud prvního stupně a odvolací soud jeho závěry převzal coby "správné, úplné a komplexní", a tomu Ústavní soud by neměl důvod oponovat, ani kdyby k tomu měl otevřen procesní prostor. Stěžovateli se proto - jen - připomíná, že soud prvního stupně v odkazovaném rozhodnutí uzavřel, že "zajištěná bytová náhrada nesplňuje podmínku lidsky důstojného ubytování povinné a členů její domácnosti, když se jedná o holobyt o velikosti jednoho pokoje a společného příslušenství, tedy společné kuchyně, WC a koupelny a společné předsíně, když z kolaudačního rozhodnutí bytového domu na Holické ulici č. or. 51 je zřejmé, že pro 14 pokojů slouží 5x společná předsíň a 5x hygienické zázemí - umývárna s WC, přičemž s povinnou dle evidenčního listu vyklizovaného bytu bydlí ve společné domácnosti čtyři synové. Již z tohoto pohledu jeden pokoj nevyhovuje podmínce lidsky důstojného ubytování nájemkyně a členů její domácnosti. Z praxe soudu je také známo, že holobyty v bytovém domě na ulici Holická č. or. 51 v Olomouci jsou oprávněným běžně zajišťovány pro povinné, kterým dle exekučního titulu náleží pouze přístřeší."

Stěžovatel by měl vzít též na vědomí, že dovolací soud byl vázán skutkovým základem věci, jak byl zjištěn odvolacím soudem.

Nejvyšší soud se poctivě vyjádřil i k dalším dovolacím námitkám (tvrzené "změně poměrů" a "rozporu s dobrými mravy"), přičemž jeho závěrům (z ústavněprávního hlediska) nelze ničeho vytknout.

Již z uvedeného se podává, že ve vztahu k námitkám stěžovatele dovolací soud adekvátně (a v souladu se svojí ustálenou praxí) vyložil a zdůvodnil, proč nelze rozhodnutí odvolacího soudu pokládat za zásadně právně významné, a jeho závěr proto nelze nikterak hodnotit jako výraz ústavně nepřijatelné překážky přístupu k přezkumné instanci, již představuje.

Též se zřetelem k tomu není opory pro úsudek o existenci porušení ústavně zaručených základních práv nebo svobod stěžovatele.

Lze tudíž shrnout, že z hlediska vyložených principů ústavněprávního přezkumu existence relevantního zásahu do ústavně zaručených základních práv nebo svobod doložena nebyla, a tento závěr lze mít za zřejmý.

Ústavní soud proto posoudil ústavní stížnost jako návrh zjevně neopodstatněný, který podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu senát usnesením odmítl.

P o u č e n í : Proti usnesení Ústavního soudu n e n í odvolání přípustné.

V Brně dne 28. května 2008

Jiří M u c h a

předseda senátu